

Hørings svar til "DEBATOPLÆG fra Udvalget om en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken".

Udarbejdet af de grundtvigske valgmenigheder i Viborg Stift.

A. Valgmenighedernes plads i folkekirken som høringsberettigede

Det er blevet anført, at de ændringer i folkekirken styringsstruktur, som debatoplægget lægger op til ikke kan have nogen særlig interesse for valgmenighederne, eftersom vi i stor udstrækning kan gøre som vi vil.

Dertil er for det første at sige, at vi ønsker både at afspejle og bidrage til en dansk folkelighed, som har været og fortsat er en permanent bestræbelse på at bevæge sig fra almue til et sammenhængende folk. Folkekirken er en væsentlig faktor i denne bestræbelse.

For det andet vil ændringer i styringsstrukturen (såvel som andre ændringer) før eller siden påvirke valgmenighederne, selvom det i det aktuelle anliggende ikke kan forudses hvordan.

Ved en for høj grad af indadvendthed eller endda en eventuel løsnelse af forholdet til den øvrige folkekirke vil valgmenighederne for det tredje få forstørret det problem, at vi ikke sjældent bliver opfattet som en fremmedartet sekt.

Historisk er de grundtvigske valgmenigheder en del af folkekirken, og set i et fremtidsperspektiv ønskes denne status bibeholdt.

Således mener vi at være høringsberettigede på linje med alle andre i folkekirken.

B. Vores anbefaling

Vi vil anbefale model 1, som ligger tæt på den nuværende ordning.

Den nuværende ordning er som også debatoplægget nævner det (s.17 forned, s. 18, linie 10, s.31 midt, s.33 foroven) kendetegnet ved stor funktionsdygtighed, skønt den på linje med en mængde andre institutioner i Danmark er hæmmet af et stort bureaukrati. Den sikrer en vis decentralitet og er bygget op med menighederne i centrum. Menighederne har en relativ høj grad af frihed, og det fremhæves som en fordel, at ingen kan udtale sig på folkekirkens vegne.

I forlængelse heraf og på debatoplæggets s. 19 må vi dog gøre opmærksom på en uheldig uklarhed: "Gennem lovreguleringen sikres desuden, at der fra folkekirkens side kan tages initiativ til ændringer af indre anliggender. Samtidig sker der en begrænsning af ministerens muligheder for at handle uden om folkekirken eller imod folkekirkens ønsker."

Vi må spørge: Hvem er folkekirken? Et oplagt eksempel på spørgsmålets relevans er indførelse af et ritual for vielse af to af samme køn, hvor det var umuligt at sige, hvad folkekirkens ønsker var. Lige meget hvad ministeren havde gjort, ville han have handlet imod ønskerne fra store grupper i folkekirken. Det samme kan siges om adgangen til kvindelige præster i 1947 og endnu tidligere loven om valgmenigheder i 1868.

Det bør derfor præciseres, hvem der kan tage initiativ til ændring af indre anliggender. Det kunne f.eks. være biskopperne.

Vi kan endvidere tiltræde, at det, der i debatoplægget kaldes en følgegruppe vedrørende fællesfondens dispositioner, gøres til et demokratisk valgt økonomiudvalg. Dette udvalg bør efter vores mening vælges blandt menighedsråd, præster og biskopper. Vi ser ingen begrundelse for, at de frivillige organisationer får sæde i udvalget eller observatørstatus, idet personer herfra kan opstille til menighedsråd som alle andre eller lade sig vælge i egenskab af præst eller biskop.

C. Ulemper ved model 2 og 3.

Ved indførelse af model 2 eller 3, som er kendetegnet ved indførelsen af et kirkeråd med mindre eller større kompetence, vil der ske en yderligere bureaukratisering og teknokratisering af folkekirken. Bureaukratisering idet der vil være 7 instanser (menighedsråd, provsti, provstiudvalg, stift, stiftsråd, ministerium samt et kirkeråd, der nødvendigvis må oprette eget sekretariat) i forvaltningen af kirkens anliggender. Teknokratisering idet der vil ske en forskydning af myndighed fra personer til systemer.

Det er i vore øjne uundgåeligt, at menighedsrådene vil tabe indflydelse til fordel for et kirkeråd, at rummeligheden vil blive truet ovenfra, og friheden samlet set indskrænket. Et kirkeråd skal have noget at lave, og eftersom ændring af indre anliggender er sjældent forekommende, vil et kirkeråd næppe kunne stå for fristelsen til lave andre ting. Menigheder og præster, som kunne tænkes at gå imod et kirkeråds linje i både stort og småt, vil lettere blive marginaliseret, og det vil hæmme den frie debat.

Folkekirkens udvikling mod at være en interesseorganisation vil blive fremmet.

Med indførelse af et kirkeråd med den beskrevne fordeling af sæderne mellem præster, lægfolk m.v. er den teologiske sagkundskab underspillet. Det synes netop at være hensigten, for at fremme en demokratisering af alle forhold (ordet 'demokratisering' er nævnt et meget stort antal gange i debatoplægget). Vi betragter det imidlertid som ufornuftigt at demokratisere på bekostning af sagkundskaben.

Et tilbagevendende argument for model 2 og 3 er, at Folketingets medlemmer i dag generelt har mindre viden om folkekirken og er mindre indforstået med dens særlige forhold, end man havde, da Grundloven blev til. Det argument kan man ikke sidde overhørig. Indførelse af et kirkeråd vil ikke afhjælpe det problem, eftersom Folketinget stadigvæk har det sidste ord.

D. En anden udvikling af folkekirken

Slutteligt vil vi ikke undlade at gøre opmærksom på, at vi gerne ser en anden udvikling i folkekirken end den, der tegner sig ifølge debatoplægget.

I stedet for at lægge kræfter i model 2 og 3 ville det efter vores opfattelse være ønskeligt at forbedre den nuværende ordning. Det kunne ske ved at øge menighedsrådenes selvforvaltning f.eks. i form af ændrede opstillingsregler ved menighedsrådsvalgene, så man efter eget ønske kunne lægge sig efter det almindelige foreningsliv; man kunne give menighedsrådene valgfrihed i forhold til økonomiske styringssystemer o.m.a., gøre provstiernes indflydelse tilsvarende mindre, skærpe biskoppernes tilsynspligt, så embedet fik en større teologisk tyngde fremfor en administrativ.

Det kunne lyde som om, vi ønsker at folkekirken kom til at bestå af valgmenigheder. Det er ikke tilfældet. Det ville imidlertid være ærgerligt helt at se bort fra de erfaringer, som valgmenighederne har gjort siden deres grundlæggelse med loven fra 1868. Vi har med et minimum af bureaukrati og korte kommandoveje styret et rigt og frit menighedsliv. Et sådant liv har der også været i mange sognemenigheder, men hele tendensen i den offentlige forvaltning, som folkekirken i stigende grad er en del af, går mod yderligere kontrol, topstyring og bureaukratisering med indskrænkning af den almindelige frihed. Det bør ikke stå uimodsagt.

På vegne af valgmenighederne i Viborg Stift

Joan Flansmose Trelborg, formand, Bøvling Valgmenighed

Marianne Nørgaard Gyldenkærne, præst, Bøvling Valgmenighed

Daniel Eiler, formand, Lemvig og Omegns Valgmenighed

Signe Paludan, præst, Lemvig og Omegns Valgmenighed

Svend Åge Thomsen, formand, Kjellerup og Omegns Valgmenighed

Karen Marie Ravn, præst, Kjellerup og Omegns Valgmenighed

Karen Bjerre Madsen, formand, Holstebro Valgmenighed

Peter Hedegaard, præst, Holstebro Valgmenighed

Carsten Bjerrum, formand, Aulum-Vinding-Vind Valgmenighed

Ronald Risvig, præst, Aulum-Vinding-Vind Valgmenighed

Karen Marie Holm, formand, Gjellerup Valgmenighed

Laura Jepsen, formand, Herning Valgmenighed

Morten Kvist, præst, Gjellerup Valgmenighed og Herning Valgmenighed